कर्म्म लिङ्गं पृथक् पृथक्" । उभावेवाश्रमौ विहितौ एतच्चागमाधिकारिणः पतितब्राह्मणादेरकृतप्रायश्चित्तस्यैव बोध्यम् । आगमविधावधिकारिणश्च आगमशब्दे ६१४ पृष्ठे उक्ताः इतरेषान्तु न श्रौतदण्डादिधारणनिषेधः तेषां श्रौत एवाधिकारात् । वस्तुतः आगमवाक्येऽपि प्रबले कलाविति विशेषोक्तेः प्रबले कलौ सर्व्वेषामेव पतितप्रायत्वस्यावश्यम्भावादागमधर्म्मस्यैवावलम्बनीयतया तेषामेव तदानीमागमोक्ताश्रयद्वयेऽधिकार इति भेद इति दिक् ।

आश्रमगुरु पु० आश्रमाणां ब्रह्मचर्य्यादीनां गुरुर्नियन्ता । आश्रमनियन्तरि नृपे । "कर्त्तुमाश्रमगुरुः स नाश्रमत्" माघः ।

आश्रमधर्म्म पु० आश्रमविहितोधर्म्मः । ब्रह्मचर्य्यादिविहिते धर्म्मे धर्म्मो हि षड्विधः वर्णधर्म आश्रमधर्मो वर्णाश्रमधर्मो गुणधर्मो निमित्तधर्मोसाधारणधर्मश्चेति । तत्र वर्णधर्मो ब्राह्मणो नित्यं मद्यं वर्ज्जयेदित्यादिः । आश्रमधर्म्मोऽग्नीन्धनभैक्ष्यब्रह्मचर्य्यादिः वर्णाश्रमधर्मो ब्राह्मण्यादि क्रमेण पालाशादिदण्डधारणादि"नैमित्तिकधर्म्मो विहिताकरणनिषिद्धसेवननिमित्तं प्रायश्चित्तम्, साधारणधर्मोऽहिंसादि मांहिंस्यात् सर्व्वाभूतानीत्याचाण्डालं साधारणधर्मः श्रुत्युक्तः इति" मिता० । अन्यत्र चान्ये आश्रमधर्माः दर्शिताः । "ब्रह्मचारिणः स्वाध्यायः, गृहस्थस्य दानं दमो यज्ञश्च, वानप्रस्थस्य तपः, भिक्षुकस्य "अभयं सत्वसंशुद्धिर्ज्ञानयोगव्यवस्थितिः" इत्यादिकः तथा च "यस्त्वाश्रमं समाश्रित्य अधिकारः प्रवर्त्तते । स खल्वाश्रमधर्मस्तु भिक्षादण्डादिकं यथा । यतीनां तु शमो धर्मोनियमोवनवासिनाम् । दानमेव गृहस्थानां शुश्रूषा ब्रह्मचारिणामिति"श्रुत्वा स्मृत्वा च येये धर्मा यत्र यत्राश्रमे विहितास्तेते आश्रमधर्म्मशब्देनोच्यन्ते ते च धर्म्मास्तत्तच्छब्दे प्रपञ्चेन वक्ष्यन्ते । [वनादौ आश्रमस्थानादयोऽप्यत्र ।

आश्रमपद न० आश्रमस्य पदम् । मुन्यादेर्विश्रामस्थाने तपो-

आश्रमवास पु० आश्रमे वासः । मुन्यादीनां १तपोवनादौ वासे आश्रमवासमधिकृत्य कृतोग्रन्थः अण् । धृतराष्ट्रादीनामाश्रमवासाधिकारेण व्यासनिर्म्मिते भारतान्तर्गते २पर्व्वभेदे । "एतदाश्रमवासाख्यम्" भा०आ० १अ० ।

आश्रमवासिक न० आश्रमवासः प्रतिपाद्यतयास्त्यस्य ठन् । भारतान्तर्गते धृतराष्ट्रादेराश्रमवासप्रतिपादके पर्व्वभेदे ।

आश्रमसद् त्रि० आश्रमे सीदति सद–क्विप् । आश्रमवासिनि तपोवनवासनिरते वानप्रस्थादौ ।

आश्रमिक त्रि० आश्रमोऽस्त्यस्य ठन् । आश्रमयुक्ते ।

आश्रमिन् त्रि० आश्रमोऽस्त्यस्य इनि । आश्रमयुक्ते स्त्रियां ङीप् । "तथैवाश्रमिणः सर्व्वे गृहस्थे यान्ति संस्थितिम्" "चतुर्भिरपि चैवैतैर्नित्यमाश्रमिभिर्द्विजैः" मनुः ।

आश्रय न० आश्रीयतेऽसौ आ+श्रि–कर्म्मणि अच् । १आश्रयणीये "वर्द्धिष्णुमाश्रयमनागतमभ्युपैति" "द्रव्याश्रयेष्वपि गुणेषु रराज नीलः" माघः । "चित्रं यथाश्रयमृते स्थाण्वादिभ्यो विना यथाच्छाया । तद्वद्विना विशेषैर्न तिष्ठति निराश्रयं लिङ्गम्" सां०का० २आधारे "आसत्तिराश्रयणान्तु सामान्यज्ञानमिष्यते" "हेतोरेकाश्रये येषां स्वसाध्यव्यभिचारिता "जन्यानां जनकःकालो जगतामाश्रयो मतः" भाषा० "तमाश्रयं दुष्प्रसहस्य तेजसः" रघुः ३गृहे । "पितृमात्राश्रये गच्छ" ४अवलम्ब्ये "विनाश्रयं न तिष्ठन्ति पण्डिता वनिता लता" उद्भटः "निराश्रयं मां जगदीश ! रक्ष" पुरा० ५विषये "बभूव यत् प्रेमपरस्पराश्रयम्" रघुः अरिभिः-पीड्यमानेन बलवदाश्रयणरूपे षड्गुणान्तर्गते राज्ञां ६गुणभेदे यथाश्रयः कर्त्तव्यस्तथोक्तमग्निपुराणे "बलिनोर्द्विषतोर्मध्ये वाचात्मानं समर्पयन् । द्वैधीभावेन तिष्ठेत काकाक्षिवदलक्षितः । उभयोरपि संघाते सेवेत बलवत्तरम् । यदा द्वावपि नेच्छेतां संश्लेषं जातसंविदौ । तदोपसर्पेत्तच्छक्तमधिकं वा स्वयं व्रजेत् । उच्छिद्यमानो बलिना निरुपायप्रतिक्रियः । कुलोत्पन्न सत्यमार्य्यमासेवेत बलोत्कटम् । तद्दर्शनोपास्तिकता नित्यं तद्भावभाविता । तत्कारितप्रश्रयिता वृत्तं संश्रयिणः स्मृतम्" । भावे अच् । ७अवलम्बने । "योऽवमन्येत ते मूले हेतुशास्त्राश्रयेण च" मनुः । ८आश्रयणे "गुणवदाश्रयलब्धगुणोदये" माघः । त्व । आश्रयत्वम् आधारत्वे न० । "आश्रयत्वविषयत्वभागिनी" सं०शा० तल् । आश्रयता । तत्रार्थे स्त्री आधारशब्दे विवृतिः ।

आश्रयण न० आ+श्रि-ल्युट् । १आसेवायाम् २अवलम्बने च । कर्त्तरि ल्युट् । ३आश्रयकर्त्तरि त्रि० स्त्रियां ङीप् । "अहमेत्य पतङ्गवर्त्मना पुनरङ्काश्रयणी भवामि ते" कुमा० ।

आश्रयणीय त्रि० आ+श्रि–कर्म्मणि अनीयर् । यस्याश्रयः क्रियते १तस्मिन् २अवलम्ब्ये च ।

आश्रयवत् त्रि० आश्रयोऽस्त्यस्य मतुप् मस्य वः स्त्रियांङीप् । आश्रययुक्ते सावलम्बे साधारे पदार्थे ।

आश्रयाश पु० आश्रयमश्नाति अश–अण् उप०स० ।